

Guía Docente				
Datos Identificativos				2023/24
Asignatura (*)	Interpretación do Patrimonio	Código	662G01038	
Titulación	Grao en Turismo			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Optativa	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Humanidades			
Coordinación	Lezcano González, Mª Elvira	Correo electrónico	m.lezcano@udc.es	
Profesorado	Lezcano González, Mª Elvira	Correo electrónico	m.lezcano@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>Esta materia pretende aproximar aos alumnos á Interpretación como método de difusión do patrimonio natural e cultural ao público, así como facer que se familiaricen coas principais técnicas empregadas no citado método e que aprendan a levar á práctica o seu uso a través experiencias reais e da planificación interpretativa.</p> <p>Ademáis de proporcionar uns coñecementos básicos e xerais sobre a materia, preténdese analizar a Interpretación na súa relación co ámbito turístico e a súa aplicación no terreo laboral.</p>			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Comprender os principios do turismo: a súa dimensión espacial, social, cultural, política, laboral e económica.
A2	Analizar a dimensión económica do turismo.
A3	Comprender o carácter dinámico e evolutivo do turismo e da nova sociedade do lecer.
A4	Coñecer as principais estruturas político-administrativas turísticas.
A5	Converter un problema empírico nun obxecto de investigación e elaborar conclusións.
A6	Ter unha marcada orientación de servizo ao cliente.
A8	Avaliar os potenciais turísticos e a análise prospectivo da súa explotación.
A10	Xestionar os recursos financeiros.
A13	Manexar técnicas de comunicación.
A18	Identificar e xestionar espazos e destinos turísticos.
A19	Xestionar o territorio turístico de acordo cos principios de sustentabilidade.
A23	Analizar os impactos xerados polo turismo.
A24	Utilizar e analizar as tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) nos distintos ámbitos do sector turístico.
A26	Planificar e xestionar os recursos humanos das organizacións turísticas.
A27	Comprender o funcionamento dos destinos, estruturas turísticas e os seus sectores empresariais no ámbito mundial.
A28	Coñecer os obxectivos, a estratexia e os instrumentos públicos da planificación.
A29	Traballar en medios socioculturais diferentes.
A30	Coñecer as principais iniciativas de posta en valor do patrimonio cultural.
A31	Comprender as características da xestión do patrimonio cultural.
A32	Detectar necesidades de planificación técnica de infraestruturas e instalacións turísticas.
A33	Creatividade.
A34	Iniciativa e espírito emprendedor.
A35	Motivación por calidade.
B1	Capacidade de análise e síntese.
B2	Comunicación oral e escrita en lingua nativa.
B3	Resolución de problemas.
B4	Razoamento crítico.
B5	Compromiso ético.

B6	Aprendizaxe autónoma.
B7	Adaptación a novas situacións.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
	A	B	C
Coñecer e comprender o concepto de Interpretación do Patrimonio	A1 A3 A6 A27 A30 A31	B1 B5	C2
Aprender a historia e filosofía da Interpretación	A1 A3 A6 A8 A19 A30 A31		
Estudiar os principios de Interpretación e a súa aplicación práctica	A1 A3 A6 A13 A19 A27 A30 A31 A33 A34	B1 B2 B3 B4 B5 B7	C2 C4
Traballar a creatividade	A6 A8 A13 A24 A33 A34 A35	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7	C5

Coñecer as principais técnicas empregadas habitualmente na Interpretación	A1 A3 A6 A8 A24 A30 A31 A32 A33		
Coñecer os diferentes criterios de avaliación e a súa aplicación práctica	A1 A3 A8 A13 A23 A24 A30 A31 A32 A33 A35	B1 B4 B5 B6 B7	
Aprender a aplicar correctamente os principais medios empregados en Interpretación	A1 A3 A5 A6 A8 A10 A13 A18 A19 A23 A24 A26 A29 A30 A31 A33 A34 A35	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7	

Aproximarse ás fases da planificación con especial atención ao cálculo do potencial interpretativo dos recursos	A1 A3 A5 A6 A8 A13 A18 A23 A29 A30 A31 A32 A33 A35	B1 B3 B4 B5 B7	
Saber planificar e desenvolver de xeito real un percorrido baseado na interpretación secuencial e temática	A1 A3 A5 A6 A8 A13 A18 A19 A23 A24 A26 A28 A29 A30 A31 A32 A33 A34 A35	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7	C1 C3 C4 C6 C7 C8
Recoñecer a interpretación como un eficaz instrumento de xestión do patrimonio cultural e natural	A1 A2 A3 A4 A6 A8 A13 A18 A19 A23 A28 A29 A30 A31 A32 A34 A35		

Contidos	
Temas	Subtemas
1. A Interpretación do Patrimonio	1.1. Concepto e definición 1.2. Principios e filosofía 1.3. Historia 1.4. Finalidades e obxectivos 1.5. Creatividade
2.Principais técnicas interpretativas	2.1. Técnicas in situ ou fora do sitio 2.2. Clasificacións 2.2.1. Clasificación de Stewart - Medios non persoais - Medios persoais 2.2.2. Clasificación de Pennyfather 2.3- Criterios de avaliación
3.A Interpretación como forma de comunicación	3.1.Comunicación e Interpretación 3.2.Interpretación secuencial e temática 3.3. O modelo TORA
4. A planificación interpretativa	4.1. O proceso de planificación 4.2. Fases 4.3. A interpretación como instrumento de xestión

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A1 A13 A27 A29 A33 A34 A35 B1 B2 B3 B7 C1	2	2	4
Aprendizaxe colaborativa	A2 A3 A5 A6 A8 A13 A18 A23 A30 B4 B5 B6 C2 C3 C4 C7	6	19	25
Recensión bibliográfica	A1 A3 A5 A30 A31 A32 A33 A35 B1 B2 B4 B5 B6 C1 C4 C6 C7 C8	2	10	12
Saídas de campo	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A8 A18 A29 A30 A31 A32 A33 A35 B1 B4 B5 B6 B7 C4 C5 C7 C8	12	12	24
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A4 A6 A8 A23 A28 A30 A31 A32 A33 A35 B4 C4 C5 C8	13	13	26

Simulación	A5 A6 A8 A10 A13 A18 A19 A23 A24 A26 A28 A29 A31 A32 A33 A34 A35 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8	5	30	35
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A8 A23 A24 A28 A29 A30 A31 A32 A33 B1 B2 B4 B6 C1 C3 C4 C7 C8	2	20	22
Atención personalizada		2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe. Consistirá nunha presentación persoal e unha valoración dos coñecementos previos relacionados coa materia
Aprendizaxe colaborativa	Traballos e resolución de tarefas en grupo, que poden ir dende a análise dunha visita guiada ou dun equipamento, á realización de percorridos guiados.
Recensión bibliográfica	Lectura crítica dun libro e de artigos sobre a materia.
Saídas de campo	Actividades desenvolvidas in situ nun contexto externo ao contorno académico universitario relacionadas co ámbito de estudo da materia. Son de suma importancia para a comprensión dos contidos que o alumnado deberá aplicar ao "saber facer".
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. Nela impartiranse os contidos necesarios para poder aplicar á parte práctica.
Simulación	Consiste na realización de visitas guiadas para escolares da cidade. Están directamente relacionadas coa metodoloxía de aprendizaxe colaborativa e teñen un protagonismo fundamental na parte do "saber facer" desta materia.
Traballos tutelados	Metodoloxía referida prioritariamente ao aprendizaxe do "cómo facer as cousas". Consiste na realización de varios traballos de análise, planificación e deseño de contidos que poderán elaborarse individualmente ou en grupo, seguindo as indicacións da profesora. Constitúen unha parte importante da avaliación.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados Simulación	Con respecto a estas dúas metodoloxías o alumno pode precisar unha atención personalizada, aínda que parte do traballo será desenvolto nas aulas, onde a profesora poderá resolver as dúbidas que aparezan

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A8 A23 A24 A28 A29 A30 A31 A32 A33 B1 B2 B4 B6 C1 C3 C4 C7 C8	No transcurso da materia a profesora propondrá dous traballos individuais, que servirán de reflexión persoal do traballado na clase. Cada un deles computará un 15% da nota final	30

Recensión bibliográfica	A1 A3 A5 A30 A31 A32 A33 A35 B1 B2 B4 B5 B6 C1 C4 C6 C7 C8	Todos o alumnado deberá presentar no primeiro mes de impartición da materia unha recensión bibliográfica (a partir dunha ficha de lectura proposta pola profesora) do libro de Freeman Tilden "La interpretación de nuestro patrimonio";	20
Saídas de campo	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A8 A18 A29 A30 A31 A32 A33 A35 B1 B4 B5 B6 B7 C4 C5 C7 C8	A asistencia ás saídas de campo é unha obriga e computará o 10% da nota a valoración posterior que os alumnos farán das mesmas	10
Simulación	A5 A6 A8 A10 A13 A18 A19 A23 A24 A26 A28 A29 A31 A32 A33 A34 A35 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8	A metodoloxía denominada Simulación pode ser de dúas tipoloxías, entre as que deberá elixir o alumnado: 1- Prácticas voluntarias consistentes en deseño de visita e guiado 2- Traballo tutelado baseado na planificación interpretativa O primeiro día de clase explicaránse as dúas posibilidades ás que se poderá acoller o alumnado.	40

Observacións avaliación

É de grande importancia nesta materia, a asistencia e participación nas actividades desenvolvidas no seu transcurso. Trátase dunha materia eminentemente práctica, polo que o traballo continuado do alumnado ten especial importancia. Non existe proba escrita, tipo exame, senón que a calificación obtense dunha suma de traballos e actividades prácticas. Os traballos han presentarse nas datas indicadas pola profesora. De non ser así, non serán recollidos en entregárense na oportunidade de xullo.

As persoas que participen na modalidade de "Prácticas voluntarias" non poderán cambiar de modalidade unha vez decidida a participación.

-Todas as partes teñen que ser superadas a lo menos nun 50% para poder facer o cómputo final. O alumnado que suspenda calquera delas figurará en actas coa calificación obtida na parte suspensa, ata que se poda facer o cómputo final na seguinte oportunidade unha vez superadas todas.

As instrucións detalladas sobre os traballos serán explicadas pola profesora na clase e expostas na plataforma Moodle para a súa consulta.

As saídas de campo, conferencias ou outras actividades son unha obriga e poderán requirir a presentación dunha reseña, que servirá como demostración da asistencia.

Os anteriores criterios de avaliación aplicaranse tanto na primeira como na segunda oportunidade.

O alumnado que libere unha parte da materia mediante unha proba parcial, sólo terá validez para o curso actual. Se unha persoa que ten liberada unha parte non consegue aprobar a materia no seu conxunto, nin en primeira nin en segunda oportunidade, a súa calificación final será suspenso, e terá que repetir toda a materia cursos académicos.

Estudantes con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia :

- Seguirán o mesmo sistema que o alumnado presencial, e deberán realizar dous traballos finais, e lugar de un, seguindo as indicacións da profesora. Ademais, deberá porse en contacto con ela para realizar alomenos dúas titorías on line ao longo do cuadrimestre.

Implicacións da fraude académica na realización das probas ou actividades de avaliación: a realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a calificación de suspenso na convocatoria en que se cometa a falta e respecto da materia en que se cometese: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa calificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

O alumnado que non se presente a ningunha das partes propostas na avaliación parecerá como NP na acta. De presentarse a calquera delas, aparecerá como suspenso ata que na seguinte convocatoria presente ou aprobe a parte que falte para poder facer o cómputo final.

Pódese dar o caso de que unha persoa suspenda algunha das partes, pero que a suma co resto dea aprobado. Nese caso a nota será un suspenso (o suspenso máis alto das que aparezan suspensas), pois para facer o cómputo é preciso, como se sinalou anteriormente, que todas as probas sexan superadas nun 50%.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE: A materia poderá ser adaptada ao estudantado que precise a adopción de medidas encamiñadas ao apoio á diversidade (física, visual, auditiva, cognitiva, de aprendizaxe ou relacionada coa saúde mental). De ser o caso, deberán contactar cos servizos dispoñíbeis na UDC/no centro: nos prazos oficiais estipulados de maneira previa a cada cuatrimestre académico, coa Unidade de Atención á Diversidade (<https://www.udc.es/cufie/ADI/apoioalumnado/>); no seu defecto, coa tutora ADI da Facultade de Turismo.

Bibliografía básica	<ul style="list-style-type: none"> - CROSBY, Arturo. et al. (1994). Interpretación ambiental y turismo rural. Centro Europeo de Formación Ambiental y Turística, Madrid - GONZÁLEZ, Matilde, LEZCANO, María Elvira, e SERANTES, Araceli (2014). Interpretación do Patrimonio Artístico. Guía para profesionáis do turismo. CEIDA. Centro de Extensión Universitaria e Divulgación Ambiental de Galicia, Oleiros - HAM, Sam (1992). Interpretación Ambiental. Una Guía Práctica para gente con grandes ideas y pequeños presupuestos. North American Press, Colorado. - HAM, Sam (2014). Interpretación: para marcar la diferencia intencionadamente. North American Press, Colorado. - LEIRA, José (2011). "La interpretación necesaria en el Turismo Cultural. De los principios de Tilden a los procesos actuales". En: Teoría sociológica y turismo. Álvarez Sousa, A., (Ed.). Netbiblo, Oleiros (A Coruña). - LEZCANO GONZÁLEZ, María Elvira (1999). "Novas tendencias en Museoloxía: A Interpretación do patrimonio".. En: Actas do congreso Desenvolvemento Municipal do Turismo, Universidade da Coruña, A Coruña. - LEZCANO GONZÁLEZ, María Elvira (2011). "El Sanatorio Riazor, una auténtica experiencia interpretativa". En: Boletín de Interpretación nº 25, AIP. "http://www.interpretaciondelpatrimonio.com/boletin& - MIRÓ, Manel (2000). "El patrimonio en busca de su lugar en el mundo. Una reflexión sobre los modelos de puesta en valor del patrimonio en España".. En: O patrimonio e a cultura proxectual. Un diálogo necesario.. Deputación Provincial de Lugo, Lugo. - MORALES MIRANDA, Jorge (1998). Guía práctica para la interpretación del patrimonio. Consejería de Cultura, Junta de Andalucía, Sevilla. - PADRÓ, Jordi (2000). "La gestión del patrimonio. Una perspectiva territorial". En: O patrimonio e a cultura proxectual. Un diálogo necesario. Leira, X. y Méndez, R. (Coords.). Deputación provincial de Lugo, Lugo - SERANTES PAZOS, Araceli (2005). Guía dos equipamentos para a Educación Ambiental na Galiza. CEIDA, A Coruña - TILDEN, Freeman (2006). La interpretación de nuestro patrimonio.. Asociación para la Interpretación del Patrimonio, Sevilla. - VEVERKA, John (1994). Interpretive Master Planning. Acorn Naturalists, California ? www.interpretaciondelpatrimonio.org.No seguinte enlace pódese descargar unha guía dos principais recursos bibliográficos existentes nesta materia:http://www.mapama.gob.es/es/ceneam/recursos/pag-web/guia-lecturas-interpretacion_tcm7-437131.pdfEn Moodle aparecerán colgados diversos documentos e enlaces procedentes de la red.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Trátase dunha materia bastante práctica, polo que a asistencia e participación son fundamentais. Perspectiva de Xénero: Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores/as de ambos sexos, propiciarase a intervención en clase de alumnos e alumnas...). Traballárase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proponerse accións e medidas para corrixilas.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías